

Pasėjimk

Trumpā papasakuotē Žemaitėjės istuorėjė īr na tēp lēngva. Daugēlis istuorėku, anūn tarpē i Lietovuos, nikāp nagal napasėdoutē išonkstėniu nosėstafimou, ka Žemaitėjė vėsās laikās bova nažīmi Lietovuos pruovincėjė, so korē konėgaikštē darē kon nuoriejė, vo tēj vargšā toriejė klausītē.

Vo če anėj tujau pat tor prėpažintē, ka žemaitē 1236 metās somalē kalavijuotius Saulės mūši laukē, vo 1260 metās – i pri Dorbės ežera. Antram mūšie bova noveiktas abėjūn ordėnu i anūn somdītėniu jiegas. Aš mėslėju, ka pralaimiejos Dorbės mūši, Lietovuos istuorėjė būt noėjosi vesā kėtuokiu keliu: po žemaitiu pralaimiejėma būtom užkariauta i vėsa Lietuva.

Mon vėsā naaišku, dielkuo dabā mes aukštėnam konėgaikšti Mindauga. Pasiklausykėt, kon 1959 metās Konstantins Jablonskis – teisėninks, teisės istuorėks, akademėks – rašē laiške Zenuonou Ivinskiou : „Iš viso Mindaugas tebuvo ordino statytinis, rėmėsis savo krašte nelietuviška jėga, neutralus kryžiaus žygiuose prieš Lietuvos žemes, jis visai nebuvo joks tikras Lietuvos valdovas, bet savanaudiškais tikslais daug prisidėjės prie Lietuvos valstybinės organizacijos griovimo, bet nesugebėjės jos sugriauti. Aš jį visai niekinu...“

Mindaugs duovanuojē Žemaitėjės žemės ordėnou, ka galietu užsėdietē karaliaus karūna. Līg pateisindami Mindauga, kāp korėj istuorėkā sāka: no i kas, jug Vītauts tep pat atėdavėniejē ordėnou Žemaitius. Mona galva, līgintē Vītauta so Mindaugu, reišk neišmanītē istuorėjės. Kestuti i žemaitės Bėrutės sūnus Vītauts bova no vaikīstės soaugės so Žemaitėjė i nikumet naprarada rīši su ana. Ons vėsumet palaikē rīšius so žemaitiu bajuorās. I tumet, ka bova žemaitius laikinā užleidės ordėnou. Derībuos so ordėna magistru, Vītauts i anuo maldavėmā atėdoutē Žemaitėjė, pasakē vėina žuodi – pasijimk. Kon reišk žemaitiu tas žuodis, galat i jūs kuožnos paaiškintē. Gal kas nuorietum pasakītē?

Atsėstojē pagīvenės vīrs i saka: „Žuodis „pasijimk“, ištarts bėčioliou, reišk duovėnuoju, vo ištarts priešou – paprabavuok, je nabėjē. Magistrus Vītautou nabova bėčiolis.“

–Aiške matītē, ka esi tėkros žemaitis, – pasakē diestītuos. – Kāp kas pėktėnas, ka krīžuotems īsėgalietē Žemaitėjuo kartās gelbiedava i Vītauts. Teisībė, padiedava, kada nagaliedami so žemaitės sosėtvarkytē, krīžuotē prašīdava Vītauta žemaitius sodrausmintē. Bet galiausē atējė čiesos, ka žemaitē krīžuotems pasakē: „No pažaidiem i užteks! Keliukėt sau už Nemuna, vo je ne, mes pašielsma.“ I pašiela, nes krīžuote baisē nanuoriejė iš Žemaitėjės išėtē. 1409 metas žemaitė sokėla.

Da i dabā atsėrond tuokiūn, korėj nuor īruodītē, ka žemaitē nadalīvava Žalgėri mūšie. Po tuo mūši krīžuotē sakē: mūši pralaimiejuom žemaitems i tuotuorems. I tėkrā, a gal sveika pruota žmuogos īsėvaizdoutē, ka Vītauts būto napašaukės išsėvadavosiu narsiūn žemaitiu i kara, ka tuo kara svarbiausiu tėkslu Vītauts laikē pašalintē griesmē Žemaitėjė.

Lēnku istuorēkā žēna, ka žemaitē dalīvava Žalgēri mūšie. Ton patvērtēn pomninks Juogailā Kruokovuo, tēn matuom ēr žemaitēškus simbuolius. Tapītuos J.Mateika, vaizdoudams Žalgēri mūši, tēp pat parudē, kāp žemaitis ietiems parver Ordēna magistra. No, vēinam kine aplink kāra so krīžuotēs, lēnka žemaitius paruoda kāp laukēnius, bet monēj atruoda, ka lēnkā pavīd žemaitems nuopelnu, korius anēj īgējē sāva narsomu par daugēli šimtmetiu.

Aš vuožuoju, ka žemaitiu vaidmou Lietovuos istuorējuo i dabā īr mēnkēnams. 2009 metās, ka mēniejuom Lietovuos tūkstontmeti, Žalgēri mūši 600 metēnēs, bova notīlietas Dorbēs mūši 750 metēnēs. Teisībē, žemaite, kāp galiejē, pamēniejē, tik na vēsa Lietova. Užtat mes, žemaitē, nikumet napamērškem sava dēdvīriu, korēj na karta gelbijē iš pavuoju na tik savi, vo i vēsa Lietova.